

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
138 • ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ ΤΟΥ ΑΙΜΟΥ • 138

Ν. ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΛΛΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1973

μάρينو κορμό άνδρός, ρωμαϊκής εποχής, και είδοποιήσαμε την ίδια αστυνομική αρχή και τη Νομαρχία να τον παραλάβουν (158 - 161).

Γυναικωνίτης: Υπήρχε παλιότερα στον πρόναο. Πίσω από τον πρόναο, στη δυτική πλευρά της εκκλησίας υπάρχουν άλλοι δύο χώροι συνεχόμενοι. Ο τελευταίος, νεώτερη προσθήκη, έχει και πατάρι και χρησιμεύει ως όστεοφυλάκιο. Έκεί υπάρχουν, προσεκτικά τοποθετημένοι από τους παλιούς Βλάχους της Λαγκαδιάς, πολλοί σκελετοί, πολύτιμο υλικό για ανθρωπολογική μελέτη.

Κίονες: Οι κίονες είναι ξύλινοι τετραγωνικής διατομής.

Όροφή: Στο έσωτερικό της εκκλησίας είναι εμφανής ο ξύλινος σκελετός των ζευκτών της στέγης.

Τέμπλο: Το είκονοστάσιο είναι ξύλινο ζωγραφισμένο, με ευθύγραμμη μορφή σε κάτοψη.

Δεσποτικό: Ο δεσποτικός θρόνος είναι ξύλινος ζωγραφισμένος.

Τοιχογραφίες: Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι τοιχογραφίες του Παράδεισου (ή πλάσις του Άδάμ, ή πλάσις της Εύας, ή Παράβασις Άδάμ και Εύας, ή έξορία του Άδάμ και της Εύας, ο Κάϊν φονεύων τον Άβελ κλπ.), το μαρτύριον της Αγίας Χρυσής, ή Αγία Χρυσή, ο Άβας Ζωσιμᾶς και ή όσία Μαρία ή Αίγυπτία, ο θάνατος του Δικαίου και του Άμαρτωλού ανθρώπου, ή Κρίσις του Πιλάτου, ο Άπαγχονισμός του Ιούδα, ή Μαστίγωσις του Χριστού, το Μαρτύριον του Άγίου Ιγνατίου, ή Αγία Μαρίνα, ο Άγιος Γεώργιος ο έξ Ιωαννίνων, και ο Άγιος Χριστόφορος ο κυνοκέφαλος.

Έπιγραφές: Στο έσωτερικό της εκκλησίας υπάρχει ή έπιγραφή (είκ. 155):
«Οὗτος ο Ιερὸς Ναός, τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, ἐκτίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1863, ὑπὸ τῆς Κοινότητος Λουγγούντσης καὶ ἐπὶ ἄρ / χιερατεύοντος Ἀγίου Μογλενῶν καὶ Φλωρίνης κ.κ. / Προκουπίου. Διὰ χειρὸς Ε. Τζουβάρας».

Πάνω ἀπὸ τὴν νότια εἴσοδο ὑπάρχει ή έπιγραφή:

«ΑΥΤΗ Η ΑΓΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ἐνιστοριθῆ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ ἱερατεβωντος Πανιερώτατος Μητροπολήτης Ζ..... ΜΠΑ> ΖΗΔ... κυρίων κυρίω... Χριστοῦ..... κυρίων Τάσιο».

Τὸ κάτω μέρος τῆς έπιγραφῆς εἶναι κατεστραμμένο. Στὴν κόγχη τῆς προθέσεως ὑπάρχει ἀναγραφή ὀνομάτων: ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας μετὴν χρονολογία 1862.

ΧΩΡΙΟ: ΑΕΤΟΧΩΡΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ: ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (16) (162 - 165)

Θέση: Η εκκλησία βρίσκεται στὴν μεσημβρινή ἄκρη τοῦ χωριοῦ, μέσα στο νεκροταφεῖο.

Χρονολογία: Σε έντοιχισμένη στο ἱερὸ πλάκα διαβάζουμε τὴ χρονολογία 1842.

Τύπος: Εἶναι τρίκλιτη βασιλική.

Περίστωο: Χαγιάτι ὑπάρχει στὶς τέσσερες πλευρὲς τῆς εκκλησίας, κλειστό. Κινοστοιχία ὑπάρχει μόνο στὴ νότια πλευρά.

Κόγχη ἱεροῦ: Η άψίδα τοῦ ἱεροῦ βήματος εἶναι πεντάπλευρη.

Τοιχοποιΐα: Η λιθοδομή έχει πάχος 1,0 μ.

Άνοιγματα: Δύο εἴσοδοι ὑπάρχουν στὴν εκκλησία, στὴ δυτική καὶ νότια πλευρά, τῆς εκκλησίας. Τὰ παράθυρα εἶναι μικρὰ καὶ σιδερόφρακτα. Στὸ ὑπέρθυρο τῆς νοτίας εἰσόδου ὑπάρχουν λείψανα τοιχογραφιῶν τῶν ἁγίων Δημητρίου, Γεωργίου κ.ά.

Στέγη: Ἡ στέγη εἶναι δίρριχτη με ἀποτμήσεις στὴν ἀνατολική καὶ δυτικὴ κορυφή. Ἡ κάλυψη γίνεται με σχιστολιθικὲς πλάκες.

Κωδωνοστάσιο: Τὸ κωδωνοστάσιο εἶναι σύγχρονο με τὴν ἐκκλησία, πυργοειδές, ἐφαπτόμενο στὴ βορεινὴ πλευρὰ τοῦ περιστώου, στὴ ΒΔ γωνία.

Γυναικωνίτης: Ὁ γυναικωνίτης βρίσκεται στὸ δυτικὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας, πάνω ἀπὸ τὸν πρόναο, με ξύλινο στηθαῖο καὶ καφασωτό. Ἡ μορφή τοῦ στηθαίου σὲ κάτοψη εἶναι σχήματος Π. Ξύλινο χώρισμα με καφασωτὸ ὑπάρχει καὶ στὸν πρόναο.

Δάπεδο: Τὸ δάπεδο τῆς ἐκκλησίας εἶναι πλακοστρωμένο με μεγάλες ἀκανόνιστες πλάκες.

Κίονες: Οἱ κίονες εἶναι κυκλικῆς διατομῆς, με ξύλινο τετραγωνικὸ πυρήνα καὶ ἐπένδυση μπαγδατιοῦ.

Ὅροφή: Ἡ ὁροφή εἶναι ξύλινη «νταμπλαδωτή», λιτώτερη σὲ διακόσμηση στὰ πλάγια κλίτη.

Τέμπλο: Τὸ εἰκονοστάσιο εἶναι ξύλινο, με ξυλόγλυπτα τὰ βημόθυρα τῆς Ὁραίας Πύλης καὶ τὸν Ἑσταυρωμένο. Σὲ κάτοψη ἡ μορφή του εἶναι τεθλασμένη.

Τοιχογραφίες: Τοιχογραφίες σώζονται στὸν βορεινὸ τοῖχο, σὲ δύο ζῶνες. Στὴν ἐπάνω ἀπεικονίζεται ὁ κύκλος τῶν παθῶν καὶ στὴν κάτω ὄρθιοι οἱ ἅγιοι: Θεόδωρος, Δημήτριος, Γεώργιος, Χαράλαμπος, Σπυρίδων, Νικόλαος, Ἀθανάσιος. Στὴν κόγχη τοῦ ἱεροῦ ὑπάρχει τοιχογραφία τῆς Πλατυτέρας. Στὸ ὑπέρθυρο τῆς Ν θύρας ὑπάρχει «ἐφ' ὑγροῖς» καὶ ἡ ἐπιγραφή: «Αὐτὴ ἡ ἁγία ἐκκείσῃα τοῦ ἁγίου Δημητρίου / εἰστορήθη εἰς τὸν κερὸν τοῦ ἱερατεβων / τος πανιερώτατος μητροπολίτης / κυρίῳ κυρίῳ Προκοπίῳ μωγλενὸν διὰ ἐξώδον τὸν εὐλαβεστά / τον Τζιορμπατζίδων κυρίων γεωργίου ἡερέως, ἀν(α)στασίου ἡερέως καὶ ἀναστα / σίου ἡερέως, στοῖαν μίτ ζιου, πέτρε μίτ ζιου, πέντ ζε τράϊω, τράϊω τοῦ παπαστρέζω, μήτρε δίω, τράϊω, ἀβραὰμ δέκο, ρήζω, στῶϊκο δημο, γιόσε, πέτρε, στῶϊο / μήτρε στῶϊο, τράπ ζε με ὄλλο τὸ χωρίον μικρὴ καὶ μεγάλη εἰς μνημόσουνον αἰώνιον / αὐτῶν. λάζω τικβες καὶ στοῖαν δάσκαλος / διὰ χειρὸς ἀναστασίου με τὰ παιδιά μου Βαγγελλῇ, νικολάου καὶ κωνσταντίνον, ἐκ χωρίου Κρούσεβον 1866»(162, ζ).

ΧΩΡΙΟ: ΑΝΩ ΛΟΥΤΡΑΚΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ: ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ (17) (166 - 170)

Θέση: Ἡ ἐκκλησία βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό.

Χρονολογία: Κατὰ τὴν παράδοση ἡ ἐκκλησία χτίστηκε πρὶν τὸ 1800.

Τύπος: Εἶναι τρίκλιτη βασιλική.

Περίστωο: Χαγιάτι ὑπάρχει στὴ δυτικὴ πλευρὰ καὶ στὴν νότια, τῆς ἐκκλησίας.

Κόγχη ἱεροῦ: Ἡ ἀψίδα τοῦ ἱεροῦ βήματος εἶναι ἡμικυκλική.

Τοιχοποιία: Ἡ λιθοδομὴ ἔχει πάχος 0,95 μ.

Ἀνοίγματα: Ὑπάρχουν τρεῖς εἰσοδοί, δύο στὴ νότια καὶ μία στὴ δυτικὴ πλευρὰ τῆς ἐκκλησίας. Τὰ παράθυρα εἶναι μικρὰ σιδερόφρακτα ἐπάνω ἀπὸ τὴ στέγη τοῦ περιστώου.

Στέγη: Ἡ στέγη εἶναι δίρριχτη με ἀποτμήσεις στὴ δυτικὴ καὶ ἀνατολικὴ κορυφή. Ἡ κάλυψη γίνεται με κεραμίδια.

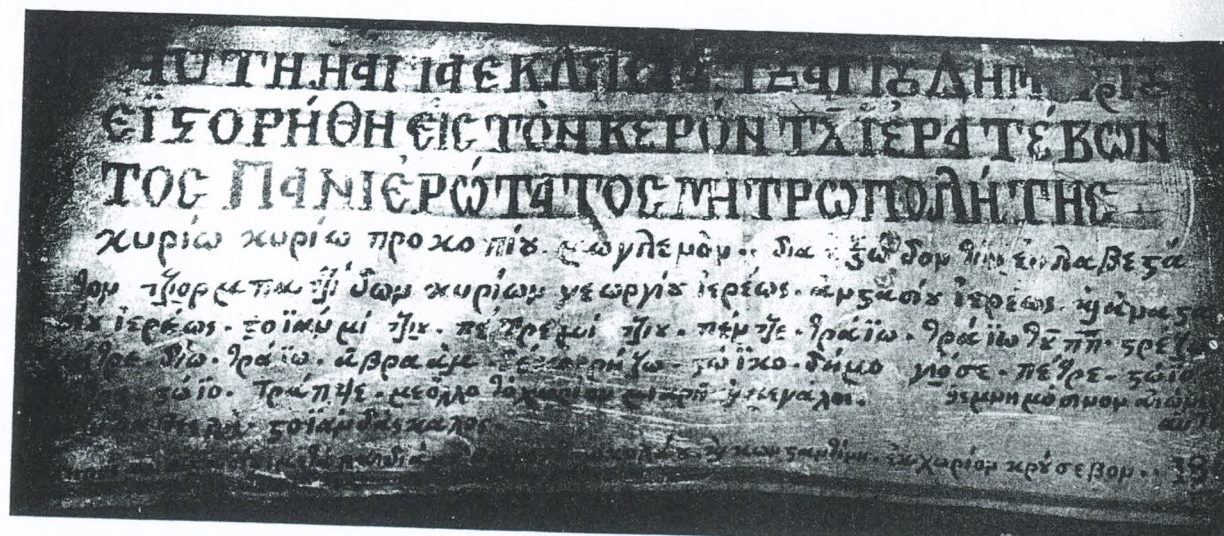
Κωδωνοστάσιο: Τὸ κωδωνοστάσιο εἶναι πυργοειδές ἀνεξάρτητο, δυτικὰ τῆς ἐκκλησίας.

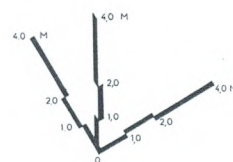
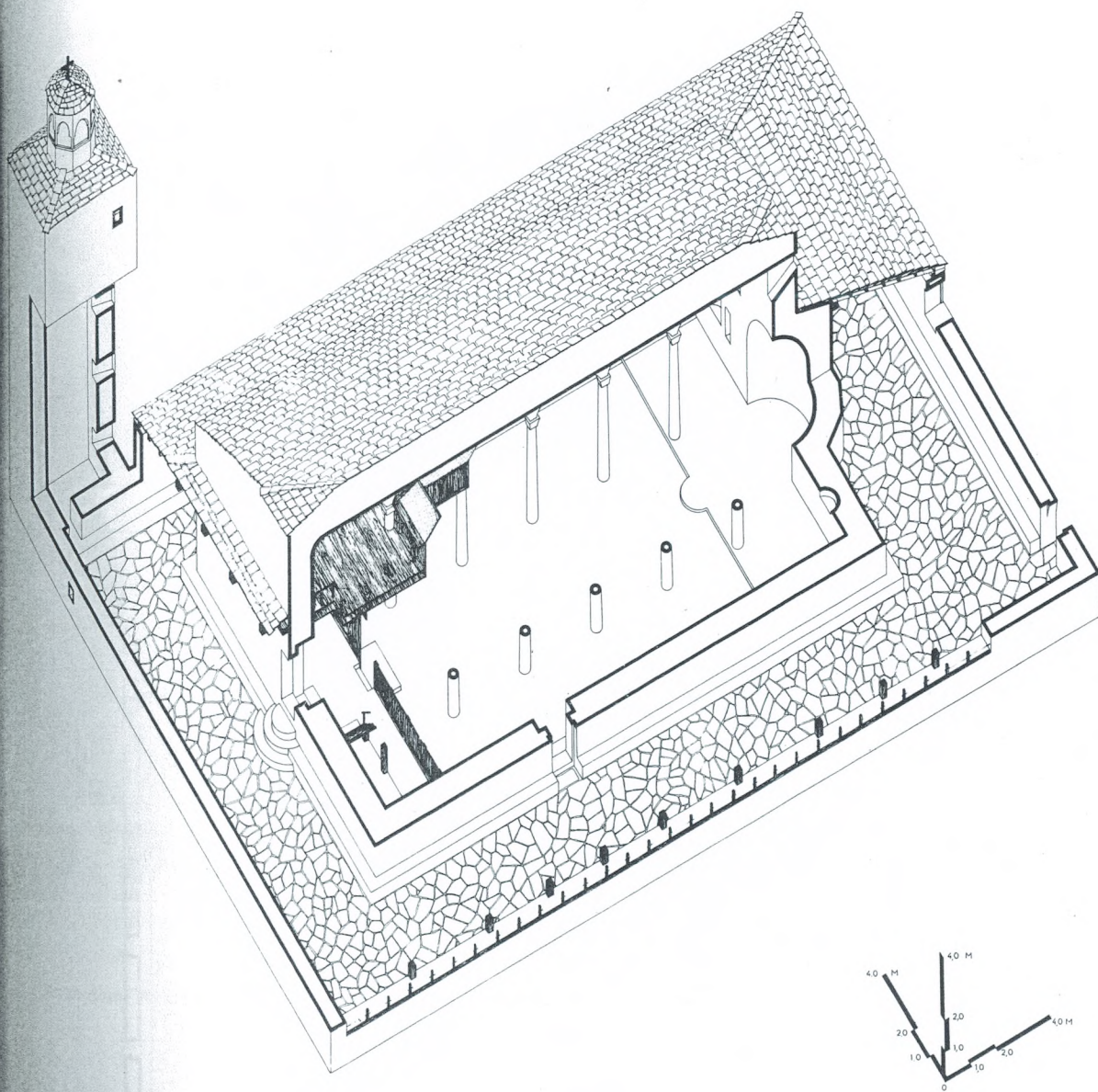
Γυναικωνίτης: Στὸ δυτικὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας πάνω ἀπὸ τὸν πρόναο, ὑπάρχει ὁ γυναικωνίτης με ξύλινο στηθαῖο καὶ καφασωτὸ ὅπως καὶ στὸν πρόναο.

ΑΕΤΟΧΩΡΙ. ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (16)

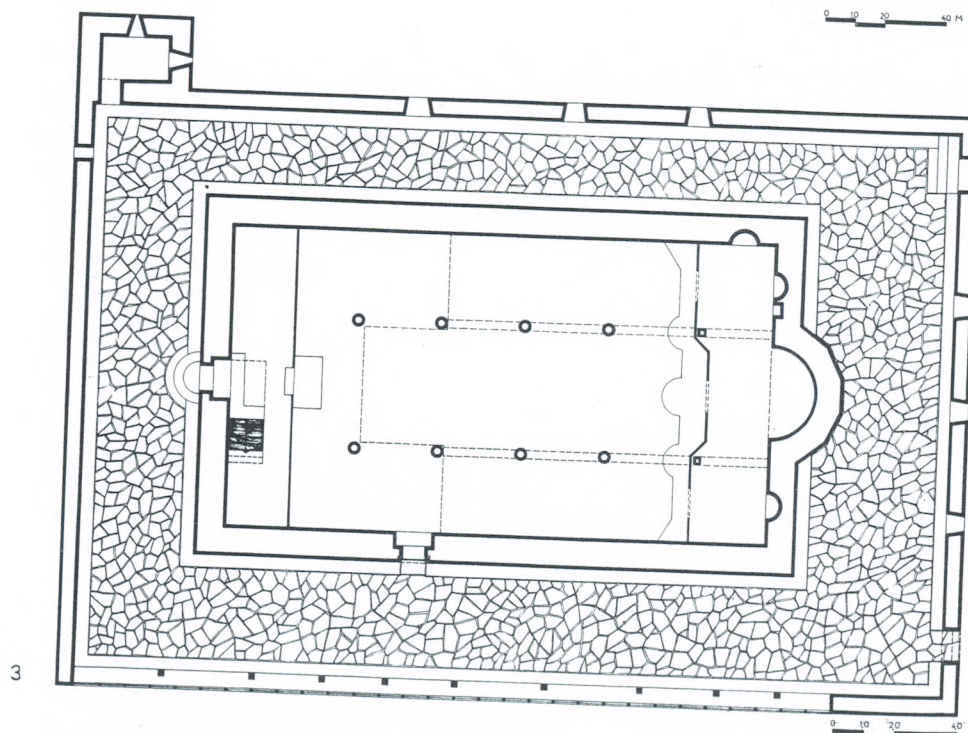
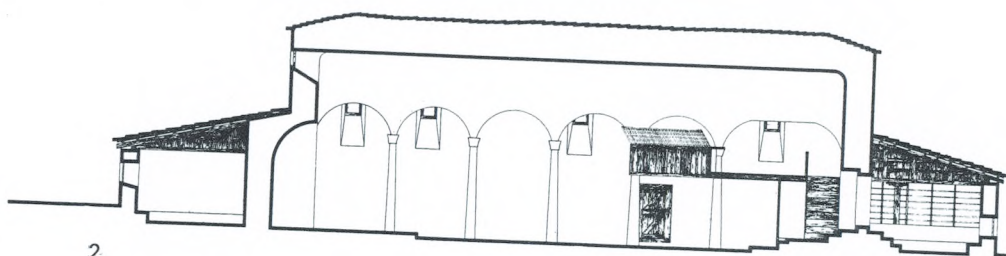
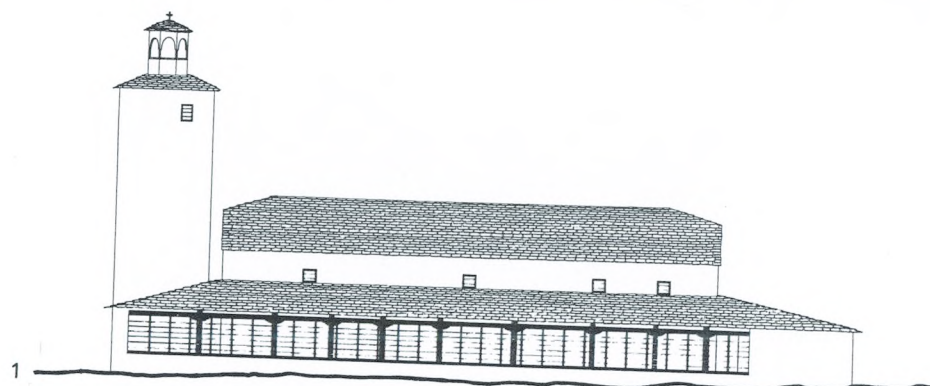

1. Άποψη 2. Κτητορική έπιγραφή.

Ἀετοχώρι. Ἅγιος Δημήτριος (16). Ἀξονομετρικὴ τομὴ.

Ἄετοχώρι. Ἅγιος Δημήτριος (16). 1. Μεσημβρινή ὄψη. 2. Τομή κατὰ μῆκος. 3. Κάτοψη.

Ἀετοχώρι. Ἅγιος Δημήτριος (16). Ἑσωτερικὴ ἄποψη.